

Әл-Фараби атындағы қазақ ұлттық университеті
“Философия және Саясаттану” факультеті
“Дінтану және Мәдениеттану” кафедрасы

Мәдениет феномені және қоғамның сыни теориясы

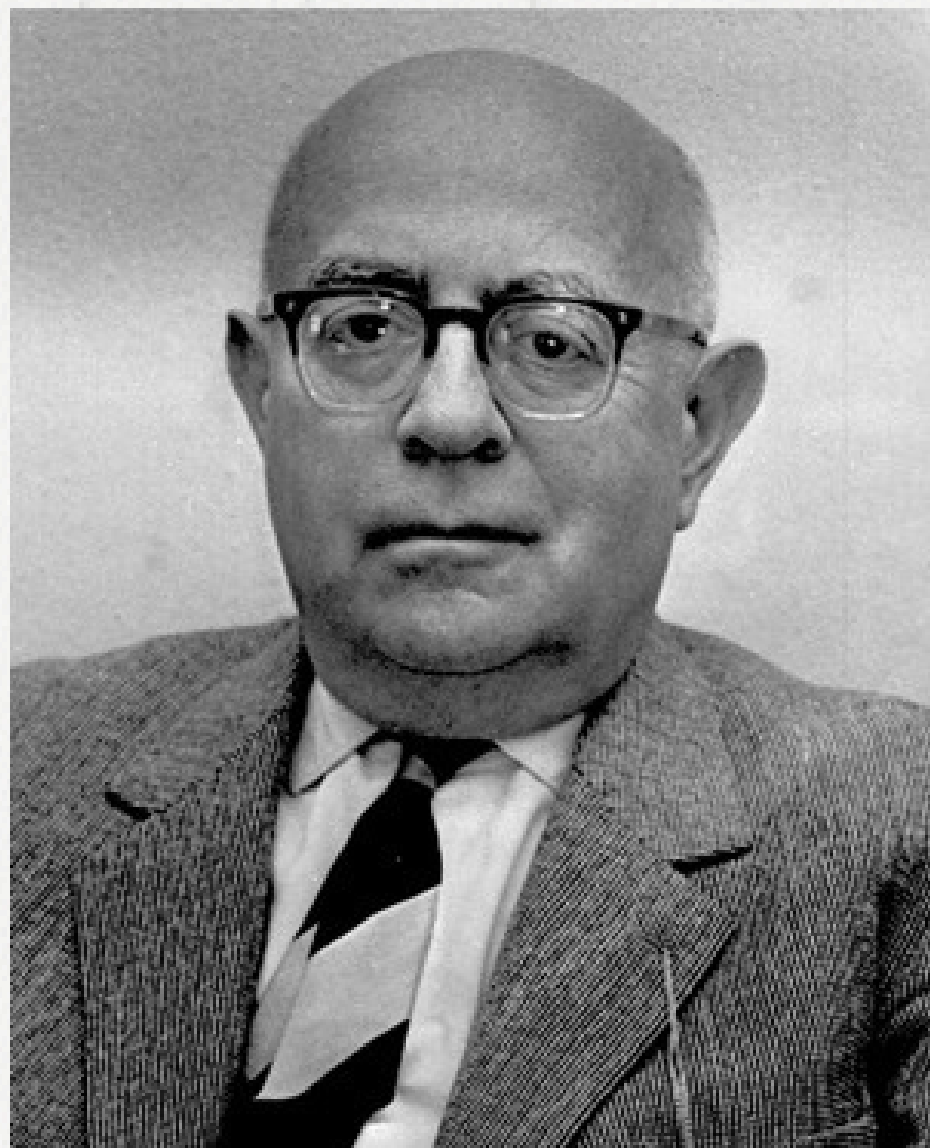
Орындаған: Қайнар Мадина
Жетекшісі: Жолдубаева Ажар

Сыни теория тарихы

Сыни теория Франкфурт мектебінің (XX ғасырдың 1920–1930 жылдары пайда болған философиялық бағыт) негізін қалаған ойшылдардың тұжырымдарына сүйенеді. Бұл мектеп капитализмнің мәдениетке, адамның санасына және қоғамның дамуына ықпалын сынаумен ерекшеленеді.

Негізін қалаушылар:

Макс Хоркхаймер: Сыни теория терминін алғаш рет қолданған және оның негізгі қағидаларын қалыптастырған.

Теодор Адорно: Мәдениет индустриясын сынады, оны адамдардың санасын басқару құралы ретінде түсіндірді.

Герберт Маркузе: Қоғамдағы жалған қажеттіліктерді зерттеді және «бірөлшемді адам» концепциясын ұсынды.

Мәдениет индустриясы концепциясы

Технология және мәдениет

Эмансипация идеясы

- Адорно мен Хоркхаймердің айтуынша, кино, музыка және басқа да мәдени өнімдер адамдарды ойлаудан гөрі тұтынуға бағдарлайды.
- Мәдениет индустриясы адамды жеке шығармашылықтан айырып, оны пассивті тұтынушыға айналдырады.

- Маркузе технологияны сынап, оның қоғамды бақылау және жалған қажеттіліктерді қалыптастыру құралы екенін көрсетті.
- Технология тек прогрестің құралы емес, сонымен қатар адамның санасын манипуляциялау тәсілі болуы мүмкін.

- Сыни теория мәдениеттің адамды шынайы еркіндікке жетелеу құралы болуы керек екенін ұсынады.
- Бұл процесс адамның шынайы қажеттіліктерін түсінуі мен шығармашылық қабілеттерін дамытуы арқылы жүзеге асады.

Философиядағы әдістер

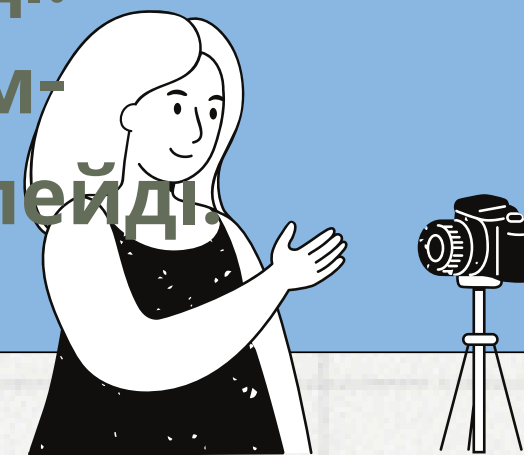
- Диалектика (Гегель, Маркс) — қайшылықтар арқылы шындықты түсіну.
- Феноменология (Гуссерль) — адамның санасындағы тәжірибені зерттеу.
 - Герменевтика (Гадамер) — мәтіндер мен мәдени құбылыстарды түсіндіру

Тәжірибелік философия

- Философия тек теориялық сұрақтарды ғана емес, күнделікті өмірдегі практикалық мәселелерді де зерттейді:
 - Этика: дұрыс пен бұрыстың шекарасын анықтау.
 - Саяси философия: әділетті қоғам құру жолдары.
 - Экзистенциализм: адамның өмірдегі мәнін іздеу.

Технологияның мәдениетке әсері

- ХХІ ғасырда философия виртуалды шындық, жасанды интеллект және әлеуметтік желілердің мәдениетке әсерін зерттейді.
 - Цифрлық мәдениет адамның өзіндік болмысын, қарым-қатынасын және шығармашылығын қайта қарауға мәжбүрлейді.

Қорытынды

Мәдениет феномені мен философия адамзат өмірін түсінудің маңызды құралдары болып табылады. Сыни теория мәдениеттің қоғамға ықпалын талдай отырып, адамның шынайы қажеттіліктерін анықтау мен оның шығармашылық әлеуетін дамытуға бағытталған. Ал философия әмбебап білім саласы ретінде мәдениеттің, ғылымның, саясаттың және өнердің мәнін ашып, олардың қоғамдағы орнын көрсетеді.

The background features a light blue grid pattern. Scattered around the edges are various hand-drawn blue doodles, including circles, loops, and abstract shapes, some resembling scribbles or simple sketches.

**Thank you
very much!**